

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

۶

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' פ"ג מהלכות
חגיגה הלכה ז:
יב ב ג מיי' שם פ"ז
הלכה א סמוג עשין
רכו:

תורה אור השלם

1. הקהל את הַעֲמִישׁ וְהַשֶּׁחַר
 וְהַגִּבּוֹר אֲשֶׁר בְּיָמֵינוּ
 לִמְעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן
 יִלְמְדוּ וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַ
 אֲלִיּוֹתֵינוּ וְיִתְּנוּ עֲלֵינוּ
 אֶת כָּל דְּבַר הַתּוֹרָה
 2. דְּבָרֵינוּ לֵב יָבִי
 3. בְּכֹחַ לֵב יִשְׂרָאֵל
 4. בְּרֹאיוֹת אֵת מִנִּי יֵלֶךְ
 בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
 5. מִן הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 נִגְדַּר לֵב יִשְׂרָאֵל
 6. בְּנִיּוֹתֵינוּ: דְּבָרֵינוּ לֵב יָבִי
 7. שֶׁלֹּא נִגְלִים תְּהוֹלֵל
 8. שְׂמֹחַ בְּדִי
 9. שֶׁלֹּא פְעַמִּים בָּשָׁה
 10. יִרְאֶה לֵב וְנִכְרַח אֶל מִנִּי
 11. אֲדָוָה: שְׂמֹחַ בְּדִי כִי
 12. תִּרְמָסֶנָּה רֶגֶל נִגְלִי
 עֲנִי פְעַמִּים דְּלִים:
 יִשְׁעֵהוּ כִּי
 13. מִה יִפּוּ פְעַמִּים
 בְּנִגְלִים עַתָּה נִבְדֵּי חֻמְקִי
 14. רִיבְךָ כְּמוֹ חֻלְאִים
 מַעֲשֵׂה יְדֵי אֲמִי:
 שִׁיר הַשִּׁירִים ז ב
 15. עֲלֵינוּ עֲמִישׁ וְנִסְפּוּ
 16. גִּבּוֹרֵינוּ בְּאֲרָכָה כִּי
 17. אֲלֹהִים מִגְּנֵי אֲרָץ מֵאֵד
 נִעְלָה: תְּהִלָּתֵנוּ חו
 18. וְיִתְּנוּ וְיִשְׁלַח אֱמוּנָתוֹ
 19. בְּמִדָּה וְנִתְּנוּ רֶגֶל אֵין בִּי
 20. בְּרֹאשִׁית לֵב יָבִי
 21. אֶת הַמִּתְרָת הַזֹּאת
 22. לְהוֹלֵךְ בְּכֹחַ אֲלֵינוּ
 23. וְלִלְכֵךְ בְּדִרְבִּי וְלִשְׁמֹר
 24. חֻקֵּינוּ וּמִצְוֹתֵינוּ וּמוֹשְׁפֵינוּ
 25. לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל: וְיִתְּנוּ
 26. הָאֲמִירָקִים בְּהוֹלֵךְ לֵב יָבִי
 27. לַעַם סִגְלָה כְּאֲשֶׁר דְּבַר
 28. קֵץ לִשְׁמֹר בְּ מִצְוֹתֵינוּ:
 29. דְּבָרֵינוּ בִּי ז ב
 30. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל י
 31. אֲלֵינוּ י אֲחִינוּ:
 דְּבָרֵינוּ ז ד

רבינו חננאל

[illegible]

גמרא **ראה ראה** מהקדש⁵. ונשים ליכא לחיזי דקרא ממעטו ליה לקמן מוכיח וכן אמרינן לקמן הא למה לי קרא חיפוק לי דהמנחות עשה שזמון גרמא מהו דחימא נילף ראייה מהקדש מה להלן נגשים חייבות וטפלים לא מחייבינן כמו בהקדש וליתן שזכר נמצאיהם כי הם דמקל וזומר פטרינן ליה דכפרשיט לעיל דנשים פטורות טפלים לא כל שכן ^(א) ולקמן דמריבין קטן שהגיע לחינוך מדכחיב כל ולא גמרינן מהקדש הם אסמכתא צעלמא הוא כדמסיק ומהאי ק"ו נמי פטור וכי פריך לרבנן הוא מזיל לאקשוי למה לי קרא ליגמר דמקל אלף עדיפא מינה פריך:

מלמען ישמעו נפלא. דפסטיה
דקרא משמע האוינה
והדין שיצין מה שילמדוהו הלכך מה
לנו שישמע כיון ללא גמיר ממעטיין
ליה שפיר:

אֲלֵא קרי ביה זמען יזמרו. ואף
על גב דלא משתעי גמיר
וולהכי לא נפקא להו מלמען ישמעו
וכן מדבר ואינו שומע אפילו שמע עד
השטא דמני גמיר לאחרני כיון דלא
מצי גמיר צהאי הליכה מה לו ללכת
מצי דלא שמע לא גמיר מכאן ולהנא
אזע"ג דגמיר דלא לאחרני עד האידנא
לא חיל השטא כיון דלא יועיל לו
ההליכה וזו דהא לא קאמר קרא
ההקדל אלא שישמעו צקריאת המלך
ויצינו מהשטא ויכלו לידי יראת הבור
דכתביב בסיפיה דקרא ויראו את ה'
והש"ס כן להציאו דפשיטא ליה
למשתעי חשי חבל למלמען למדור
מנאי מפיק (א) זבל ישמעו דלא הוינא
ממפיק מדבר ואינו שומע כיון דשמע
ממקמי הכי ושפיר גמיר אף לאחרני
וגם יצין למה נקאלו עכשיו וגם (ב)
ינטרך ישמעו כדאמרין לקמן:
חרש באונן אחת. צירושלמי
אמר ר' יוחנן צבי חרש
דאזני אחת חבו א"ר יוחנן דר

פּוֹלֵנִי וְלִבִּי אֶהְרֵן תַּעֲשֶׂה כְתוּבוֹת
רַבֵּן אֲמַר יְיָ וְרַבֵּן לִי יוֹסִי וְרַבֵּן לִי
כְתוּבוֹת (שְׁמוֹת כח) רַבֵּן אֲמַר יְיָ
לִי יוֹסִי אֲמַר אֲפִילוּ
כְתוּבוֹת (ב) לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הֵי נָמִי רַבֵּן
בְּאִזְנוֹתָי שְׁמִי אֲזִינִי לְכָל אֶחָד
וְרַבֵּן יוֹסִי אֲמַר * אֲזִין לְכָל אֶחָד וְאֶחָד:
אָתָּה עַל גֵּב דָּא שְׁמַעִי * מִחֲמַת שָׁתָן
רְחוּקוֹס אֲזִל אֵת הַיָּם חֲרָשִׁין
מִמַּעֲשִׂינִי מִבְּאִזְנוֹתָי:

מפעמים נפקא. ובי אמרין לקמן רגלים פרט לזעלי קצין אסמכתא זעלמא הוא דמפעמים נפקא וכי פריך זעלות לחילא (יבמות דף קג. וס) וזערינן פרק האומר משקלי (דף יט: וס) ורומינהי רגלים פרט לזעלי קצין וההיא ⁽¹⁾ מדסמיה רגלים קאמר ולא משום שפול עיבר דשה ⁽²⁾:

תחילה ^אזָרִים. שֶׁנִּטְווּהוּ עַל הַמִּילָה
טָפִי מִכָּל אֹתוֹת שֶׁלִּפְנֵי:
נשים ^בשְׂמוּעָה. אָמַר צִירֹשְׁלָמִי
דָּלָא כֶּזֶן עֹזָא ^גדְּאָמַר
חֵיִיב אֲדָם לִלְמַד לִצְחוֹ תוֹרָה:
בְּרִי ^דלִיתָן שְׂכָר לַמַּבְרִיאָהוּ. וְעַל
זֶה קָמְרוּ ^הלְהַצִּיא קִטְנִים
צָבִית הַכְּנַסָּת:

ומי

שנאמר
ומי

שְׁמַחַת צִמְחָן (דְּבָרִים טו)
אִכּוּל אֶת הַבָּשָׂר וְיִלְפִינוּ לָהּ
וְסוֹשְׁמַחִים. וְלִקְחָן פֶּרִיךָ
דִּמְחִי: וְשָׂאִינוּ לֹא שׁוֹמֵעַ

חייב בשמחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושוטה וקטן פטורין אף מן השמחה הואיל ופטורין מכל מצות האמורות בתורה מאי שנא לענין ראייה דפטורי ומאי שנא לענין שמחה דמחייבי לענין ראייה גמר ראייה ראייה "מהקהל דכתיב ¹הקהל את העם האנשים והנשים והטף וכתיב ²בבא כל

ישראל לראות והתם מנלן דכתיב ילמען ישמעון ולמען ילמדו ותניא למען ישמעון פרט למדבר ואינו שומע ולמען ילמדו פרט לשומע ואינו מדבר למימרא דכי לא משתעי לא גמר והא הנהו תרי אילמי דהוו בשבבותיה דרבי בני בריתיה דרבי יוחנן בן יודגא ואמרי לה בני אחתיה דרבי יוחנן ככל אימת דהוה עייל רבי לבי מדרשא הוו עיילי ויתבי ^אקמייהו ומנידי ברישייהו ^בומרחשין שפוותיהו ובעי רבי רחמי עליהו ואיתסו ואשתכח דהוו גמירי הלכתא וספרא וספרי וכולה הש"ס אמר מר זוטרא קרי ביה למען ^גילמדו רב אשי אמר ודאי למען ילמדו הוא דאי סלקא דעתך למען ילמדו וכיון דלא משתעי לא גמר וכיון דלא שמע לא גמר האי מלמען ישמעון נפקא אלא ודאי למען ילמדו הוא אמר ר' תנחום ^דחרש באזנו אחת פטור מן הראיה שנאמר ^הבאזניהם והאי באזניהם מבעי ליה באזניהם דכולהו ישראל ההוא מנגד כל ישראל נפקא אי מנגד כל ישראל הוה אמינא אע"ג דלא שמעי כתב רחמנא באזניהם והוא דשמעי ההוא מלמען ישמעון נפקא אמר רבי תנחום ^וחיתר ברגלו אחת פטור מן הראיה שנאמר ^זרגלים והא רגלים מבעי ליה ^חפרט לבעלי קבין ההוא ^טמפעמים נפקא דתניא פעמים אין פעמים אלא רגלים וכן הוא אומר ^יתרמסנה רגל רגלי עני פעמי דלים ואומר ^{יא}מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב ^{יב}דרש רבא מאי דכתיב ^{יג}מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל בת נדיב בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב שנאמר ^{יד}נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם אלהי אברהם ולא אלהי יצחק ויעקב אלא אלהי אברהם שהיה תחילה לגרים אמר רב כהנא דרש ^{טו}רב נתן בר מניומי משום ר' תנחום מאי דכתיב ^{טז}והבור רק אין בו מים ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו ול"ר ^{יז}מעשה רבבי יוחנן בן יודגא ורבבי אלוניו ^{יח}המני יודגא בן

[illegible]

אלעזר חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין ואמרו כי ר' אלעזר בן ע
לי כו'. ועוד דרש את ה' האמרת היום וכו'. אתם עשיתוני חז

חייב בשמחה. לשמוח בחג דכתיב ושמחת בחגך (דברים טו) ואומרין לקמן (דף ה.) דשמחה בשמים לאכול את הצמר וילפינן לה (פסחים דף קט.) מוחבתה שלמים ואכלתה שם ושמחת. ולקמן פריך מאי לענין ראייה דפטור לענין שמחה דמחייב: ושאני לא שומע וולא מדבר. היינו חרש ובעינין שמעו לשונו וקטן: ראייה מהקל. דכתיב צפרשת הקהל בצוא כל ישראל וללרעות וגו'. ופרשת הקהל המלך היה קורא משנה תורה בעזרה בכל מוצאי שמטה דכתיב וקץ שבע שנים בצועד שנת השמיטה וגו' (דברים לא): פרט שנת השמיטה ואינו מדבר. השמחה משמע שאין זה ראוי ללמוד: הלכא.

משניות: למען ילמדו. ואין זה ראוי ללמד אחרים: רב אשי אמר ודאי למען ילמדו. כלומר בלאו קושיא דהנך תרי אילמי ליכא לזקאמי לדרשה לתנא דמעט מהכא שומע ואינו מדבר בלאו מלמען ילמדו: ר' פנחס דעסא מלמען ילמדו. הוא דמשמע ליה אלאה סבירא ליה לתנא דכיון דלא מיסתעי לא גמיר לנפשיה: וכיון דלא שמע. אן סהדי דלא גמיר. וכיון דתנן למען ישמעו פרט למדבר ואינו שומע ואן סהדי דטעמא משום דלא גמיר הוא שאל יצין כל מה שאומרים לפניו למה לי למדבר מו למען ילמדו פרט לשומע ואינו מדבר כיון דסבירא ליה דמאן דלא משתעי נמי לא גמיר מלמען ישמעו ממעט ליה אלא ודאי סבירא ליה דמאן דלא משתעי נמי גמיר ולא מלמען ישמעו ממעט הלכך אהדר ומטעמי מלמען ילמדו הלכך ודאי למען ילמדו הוא דדריש: פרט לצבלי קצין. כשחתכו רגליהם נתנו קצב קטן בצוק שוקו ונותנים צו מוכין וסומך סוף שוקו עליו: אלא רגלים. ארס שיש לו רגלים: פעמין צבעלים. אלאה צבעלי מנעלים שיירי פעמים ארכליה כתיב(1) שלם פעמים צבעה יכרה כל וסור וגי: סקקלא גידיב. על סס שמדכו לצו להכיר צורא: נדיבי עמים. הם הגרים המתמדקין מצין העמים לקבל עליהן ועול מלות: והכור רק. משום דרבי תנחום אמרה נקט לה הכא גבי מחמחא דרגי מיוח: אלא נפשיה

[illegible]

גהות הב"ח

(ב) גמ' אלמר מן ויטער
קר ימי לנעם וילגדו
למען וילגדו מן דאס
למען וילגדו: (ג) הוב'
דיש אלמר וואס וויל וועקן
דערמיין. ווי' ויק' דאס
אנצערן כל לעבט וויס
טערן טעלעס מיש
דעס'ס הא אל וק'ו
מקסלן שפיר שטענע
אין שולן לעבט
דוקאמר לעבט שער
מערסאט וכו' וילגדו
רייטל אלמר ע"ו
ושפיר עילף מקסלן
הא געבט מעקסלן
שטובן המוספות וועקן
דערמיין עטן שגענע
לעמן מנדטין כל
גערין מקסלן אף
לעמן עטן וילדער
לוי אף וואס ערטע
אסמאכט גענום
דמקסלן ומואל'ס
פטור געבט לעמן
ומשום המס' ורן
לקמן ע"ו קודש
דרען אסמאכט
אזוי אזוי אל
לגערן מקסלן אף
געבט לעמן: (א) ד"ה
למן אל מעי מקיב
רשען יעמען דאס
(ד) באר' וגם אינערן
למען יעמען דאס
(ה) לקמן: (ו) ד"ה
אפי' ממות אדור
אזוי ווי ויס אומר
אפי' און אחת לכל
אסמאכט ופסמיין
(א) ד"ה דאסמאכט
רגלים:

גליון הש"ס

תוספות ד"ה חרש וכו'
און לכל אחד ואחד. עיין
יומא דף לו ע"א וביבמות
דף קא ע"ב מוספות ד"ה
ש"מ: ד"ה מפעמים נפקא
וכו' דמפעמים נפקא. עיין
מוס' ר"ה דף ה ע"א ד"ה
שלמי פסח:

מזוסף רע"י

פרט לבעלי קבין. מי
שנחתך רגלו פסק רשון
סמוך לשוקו ומוקד קב
מקבל כמיתו וטותן שוקו
לחובו וקורין אשקניא.
שפטור מן הראיה, דאין לו
רגל (ערכי יט.). מה יפר
פעמין כבעלים. שנהיים
רגלים (סוכה מט.). צהלים
תחילה לגרים. נעצת לנו
לסתגיר (שם). האמרת.
לשון משיבות ושבת, כמו
יתאמרו מי פועלי און
(ברכות ו).